

Πρόλογος Διευθυντού της Σειράς.

Ο Mustafa Kemal Atatürk ονόμασε “NUTUK” την ομιλία του κατά τη Δεύτερη Συνέλευση του Δημοκρατικού Λαϊκού Κόμματος, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Μεγάλη Αίθουσα της Μεγάλης Τουρκικής Εθνοσυνελεύσεως, στο διάστημα μεταξύ 15ης και 20ης Οκτωβρίου του έτους 1927. Διήρκεσε 6 ημέρες και ολοκληρώθηκε σε 36,5 ώρες. Η Μάρω Μαυροπούλου απέδωσε προσφύεστατα στη μετάφρασή της, τον τίτλο αυτό, ως «Μεγάλο Ρητορικό».

Η ομιλία αυτή καταγράφεται στην τουρκική βιβλιογραφία ως κύρια πηγή γνώσης για τους ασχολούμενους με την ιστορία, την κοινωνιολογία, τη στρατιωτική ιστορία και την πολιτική της Τουρκίας. Διδάσκεται ως βασικό μάθημα στα τμήματα Νεώτερης Ιστορίας της Τουρκίας σε όλα τα τουρκικά πανεπιστήμια. Δεν αφορά όμως μόνον τους επιστήμονες και τους ερευνητές των θεμάτων αυτών. Αναφορές στο NUTUK γίνονται συνεχώς στα σχολικά βιβλία, όπου υπάρχει πάντοτε η τελευταία σελίδα της ομιλίας, όπου ο συγγραφέας αναθέτει την υπεράσπιση και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας του κράτους και του έθνους στις επερχόμενες γενεές.

Τη σελίδα αυτή βρίσκουμε ανηρτημένη σε όλες τις αίθουσες διδασκαλίας κάθε σχολείου. Εκφράσεις του ομιλητή έχουν καταλήξει να χρησιμοποιούνται ως αποφθέγματα. Αποσπάσματα του NUTUK βρίσκουμε συχνά και στα άρθρα ή στους τίτλους των εφημερίδων. Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι η είδηση ότι η Τουρκία επέτυχε να της δοθεί ημερομηνία έναρξης των διαπραγματεύσεων για την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση δημοσιεύτηκε σε τουρκική εφημερίδα με τον τίτλο: “*Efendiler...*”, με την έκφραση δηλαδή που εισήγαγε κάθε νέο κεφάλαιο στην ομιλία του ο Mustafa Kemal Atatürk.

Η ομιλία αυτή θεωρείται σημαντικό λογοτεχνικό έργο της τουρκικής βιβλιογραφίας λόγω της εξαιρετικά καλής χρήσης της πολυεπίπεδης τουρκικής

γλώσσας και της ρητορικής τέχνης και τεχνικής που αποδεδειγμένα κατείχε ο ομιλητής.

Παράλληλα, το NUTUK χαρακτηρίζεται από τους ειδικούς ως διαθήκη, οδοιπορικό, καταγραφή της ιστορίας του απελευθερωτικού αγώνα της Τουρκίας, προσωπικό ημερολόγιο αλλά κυρίως ως εκ βαθέων εξομολόγηση/απολογία του Mustafa Kemal Atatürk που απευθύνεται προς το λαό του τόσο για να ερμηνεύσει τις πράξεις και τις αποφάσεις του και να δικαιωθεί μέσω των αποτελεσμάτων τους, όσο και για να κληροδοτήσει στις επόμενες γενεές των Τούρκων πολιτών, επιλεγμένα στοιχεία της Ιστορίας, και μάλιστα με τον τρόπο που εκείνος επιθυμεί, βάσει της «Θεωρίας της Ιστορίας της Τουρκίας». Μια ιστορική προσέγγιση, την οποία ο ίδιος προώθησε και επέβαλε ως εθνογενετική αφήγηση. Πρόκειται για το εθνογενετικό θέσφατο, προϊόν της εποχής του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και των εθνικιστικών ιδεών που κυριαρχούσαν διεθνώς, προσαρμοσμένο και στην τουρκική περίπτωση, ότι δηλαδή, οι Τούρκοι κατάγονται από ηρωικό, άξιο και ευγενές γένος, με μεγάλη ιστορία για την οποία θα πρέπει να αισθάνονται υπερήφανοι.

Με το σκοπό αυτόν, τον οποίο αναφέρει επανειλημμένα στο κείμενό του, ο Mustafa Kemal Atatürk καταθέτει πολύτιμα στοιχεία της επίσημης και της προσωπικής αλληλογραφίας του, αναλύει λεπτομερώς τις σκέψεις του, παρουσιάζει και καταγράφει τη κατάσταση που επικρατούσε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, τις δυσκολίες που συνάντησε κατά τη διάρκεια του Απελευθερωτικού Αγώνα, όπως και κατά την περίοδο της αναδιοργάνωσης του Τουρκικού κράτους, τις αντιδράσεις των συναδέλφων του, φίλων και αντιπάλων, την αντίσταση του λαού των διαφόρων περιοχών και των φορέων που διαφωνούσαν με τις αποφάσεις του. Ξετυλίγει με μεγάλη μαεστρία την πορεία του Τουρκικού έθνους προς την απελευθέρωση από τον ζυγό των ξένων δυνάμεων κατοχής, τις Διομολογήσεις και την Συνθήκη των Σεβρών, προς τη Συνθήκη της Λοζάννης, την εθνική ανεξαρτησία και τη Δημοκρατία, έστω και με όρους που δε συμφωνούσαν απόλυτα με την έννοια της σύγχρονης Δυτικής

πλουραλιστικής αστικής Δημοκρατίας, η οποία όμως οδήγησε την Τουρκία σε ένα κοσμικότροπο πολιτικό μοντέλο εντελώς διαφορετικό από των υπολοίπων μουσουλμανικών χωρών της περιοχής, κυρίως λόγω του διαχωρισμού της Θρησκείας από το Κράτος. Διαχωρισμός, ο οποίος προσπάθησε να επιβάλει έναν τελείως διαφορετικό τρόπο κοινωνικής και πολιτισμικής συγκρότησης, εγγύτερο με αυτόν των Δυτικών Δημοκρατιών.

Για τον Mustafa Kemal Atatürk, ο όρος «Δυτικά κράτη» ήταν συνώνυμος με τον όρο «πολιτισμός». Το αναφέρει τακτικά στο κείμενο της ομιλίας του. Στόχος του να επιτύχει να φέρει την Τουρκία στο επίπεδο ενός «πολιτισμένου κράτους». Δίχως όμως να επιτρέψει την παρέμβαση των «πολιτισμένων αυτών κρατών» στη διακυβέρνηση της χώρας του και επιθυμώντας την απόλυτη οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία του τουρκικού κράτους.

Εννοείται λοιπόν ότι το έργο NUTUK αποτελεί ορόσημο της τουρκικής βιβλιογραφίας.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι η ανά χείρας εξαιρετική μετάφρασή του από τη Μάρω Μαυροπούλου θα αποδειχθεί το ίδιο σημαντική και για την ελληνική βιβλιογραφία, δεδομένου ότι μέσω του κειμένου αυτού μας δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε και να κατανοήσουμε τον τρόπο σκέψης του Mustafa Kemal Atatürk, και επομένως την εξ αυτού προερχόμενη ιδεολογία, τον Κεμαλισμό, άρα να αναλύσουμε και να συγκρίνουμε τον τρόπο σκέψης των σύγχρονων οπαδών του, οι οποίοι προτάσσουν πάντοτε το λόγο του «Πατέρα των Τούρκων» ως θέσφατο.

Σημαντικό επίσης στοιχείο του κειμένου αυτού είναι ότι μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε τα βήματα του τουρκικού στρατιωτικού και πολιτικο-ιδεολογικού παράγοντα, στη σημαντικότερη περίοδο της δικής μας σύγχρονης Ιστορίας, την περίοδο των καθοριστικών μαχών της Μικράς Ασίας, με τον πιο άμεσο τρόπο, μέσα από τις αναλύσεις του ίδιου του Στρατάρχη των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων.

Μας επιτρέπει επίσης να γνωρίσουμε τις απόψεις για το ελληνικό έθνος, για τους χριστιανούς γενικότερα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων όπως τα αντιλαμβάνεται ο αρχηγός του κράτους και «πατέρας» του τουρκικού έθνους Mustafa Kemal Atatürk.

Το κείμενο του “NUTUK” έχει μεταφραστεί στα ρωσικά, γαλλικά, γερμανικά και αγγλικά σχεδόν ταυτόχρονα με την αρχική του έκδοση.

Στις ημέρες μας κυκλοφορεί και πάλι στις γλώσσες αυτές σε βελτιωμένες εκδόσεις, πράγμα που αποδεικνύει την επικαιρότητα του έργου αυτού.

Ο δημοσιογράφος Özdemir İnce, σε άρθρο του στην εφημερίδα “*Hürriyet*” της 4ης Ιανουαρίου του 2005, επισημαίνει την ανάγκη μετάφρασης και έκδοσης του NUTUK στις ευρωπαϊκές γλώσσες και τονίζει ότι υπάρχει μεγάλη απαίτηση του διεθνούς αναγνωστικού κοινού και ότι σε όποια χώρα κυκλοφορήσει θα γίνει “best seller”.

Δυστυχώς, παρά τη σοβαρότητα του περιεχομένου και την αναγκαιότητα της κατανόησης του γείτονα ως πολίτη και ως πολιτικού, στην Ελλάδα δεν είχε γίνει έως σήμερα η προσπάθεια επιστημονικής και ολοκληρωμένης μετάφρασης και σχολιασμού του NUTUK.

Το Εργαστήριο Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων/Geolab, του Τμήματος Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, διαβλέποντας τη σημαντικότητα του κειμένου και την ανάγκη να ενημερωθεί ο έλληνας ερευνητής αλλά και ο απλός αναγνώστης, αποφάσισε μέσω του γράφοντος να αναθέσει τη μετάφραση και το σχολιασμό του NUTUK στη Μάρω Μαυροπούλου, απόφοιτο του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Λατινογενών (Ρωμανικών) Γλωσσών του Πανεπιστημίου της Κωνσταντινουπόλεως.

Μετά από επισταμένη συγκριτική μελέτη όλων των υπάρχοντων πρωτοτύπων εκδόσεων στην Τουρκική γλώσσα, που συνδυάστηκε με επίμονη, επίπονη και οπωσδήποτε χρονοβόρα έρευνα, έχουμε τη χαρά να κρατάμε ανά χείρας την παρούσα έκδοση, που μας προσέφερε, με την γνωστή υψηλή του

ποιότητα, ο Εκδοτικός Οίκος Παπαζήση, στο πλαίσιο της Σειράς των Επιστημονικών Εκδόσεων του Εργαστηρίου Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων, το οποίο ο γράφων έχει ιδρύσει και διευθύνει μέχρι σήμερα. Πρόκειται για συστηματική μετάφραση, που πραγματοποιήθηκε με άξονα αναφοράς την έκδοση του Κρατικού Τυπογραφείου της Κωνσταντινούπολης, με την ευκαιρία της επετείου των 15 χρόνων από την ίδρυση της Δημοκρατίας στην Τουρκία, το 1938.

Ασφαλώς πρόκειται για ένα ογκώδες δίτομο έργο, περίπου 900 σελίδων, το οποίο όμως απορροφά αμέσως τον αναγνώστη με τη σωστή χρήση της γλώσσας-στόχου, που αναπαράγει με θαυμαστό τρόπο τη γλαφυρότητα του πρωτότυπου κειμένου, και ξεδιπλώνει ενώπιόν μας όλες τις ενδιαφέρουσες εκφάνσεις του πολύπλοκου χαρακτήρα, του Mustafa Kemal Atatürk. Του ηγέτη εκείνου, του οποίου οι ιδέες αποτελούν, ή τουλάχιστον θεωρείται ότι αποτελούν, τη βάση της σύγχρονης τουρκικής πολιτικής.

Μπορούμε να παρακολουθήσουμε βήμα-βήμα τον τρόπο με τον οποίο χειρίζεται τους συναγωνιστές του, τους ανταγωνιστές του και τον τουρκικό λαό, πώς μεταχειρίζεται τη γλώσσα ανάλογα με τον συνομιλητή του, και πώς, με μεγάλη επιτηδειότητα, κατορθώνει και προσφέρει θετικές για τον ίδιο ερμηνείες των καταστάσεων. Συγχρόνως, αναγνωρίζουμε ονόματα, τοπωνύμια και στιγμές της δικής μας ιστορίας.

Σε δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης, ο απαιτητικός ή ο ειδικευμένος αναγνώστης, θα ανακαλύψει λεπτομέρειες πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού, στρατιωτικού περιεχομένου και διπλωματικές κινήσεις που καθόρισαν και επηρεάζουν ακόμα την πορεία τόσο του Τουρκικού, όσο και του Ελληνικού έθνους, όπως επίσης και των κρατών της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής.

Εν ολίγοις, με τη μετάφραση του “NUTUK”, του «Μεγάλου Ρητορικού», πολιτικο-ιδεολογικού έργου θεμελιώδους για την Τουρκική Εθνική Ιδέα και, συνεπώς, διαχρονικού και διακομματικού, δίδεται η ευκαιρία στον Έλληνα αναγνώστη να υπερκεράσει τη δυσκολία της, υψηλού επιπέδου από

λογοτεχνικής άποψης, τουρκικής γλώσσας που χρησιμοποιεί ο Κεμάλ, και μέσα από την επιμελημένη αυτή έκδοση να γνωρίσει και να κατανοήσει σημαντικά μέρη της τουρκικής ιδεολογικο-πολιτικής πραγματικότητας. Διότι η ύπαρξη του Τουρκικού έθνους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κεμαλιστική ιδεολογικο-πολιτισμική προσέγγιση και την -επαρκή ή μη- εφαρμογή της σε όλα τα επίπεδα του σύγχρονου Τουρκικού Κράτους. Τα προκύπτοντα συνπεράσματα είναι εξαιρετικά ενδιαφέροντα και πολλές φορές, τις περισσότερες, αναπάντεχα αναφορικά με τα γνωστά στερεότυπα που ταλανίζουν την μνήμη και την κρίση και των δύο μεσογειακών γειτονικών Λαών μας.

Η έκδοση λοιπόν αυτή αφιερούται από το Εργαστήριο Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων στην Φιλία, Αλληλοκατανόηση και Αλληλοσεβασμό μεταξύ των δύο Λαών: του Ελληνικού και του Τουρκικού.

Ο Διευθυντής της Σειράς

Καθηγητής Οικονομικής Γεωγραφίας/Γεωπολιτικής

Ιωάννης Θ. Μάζης